

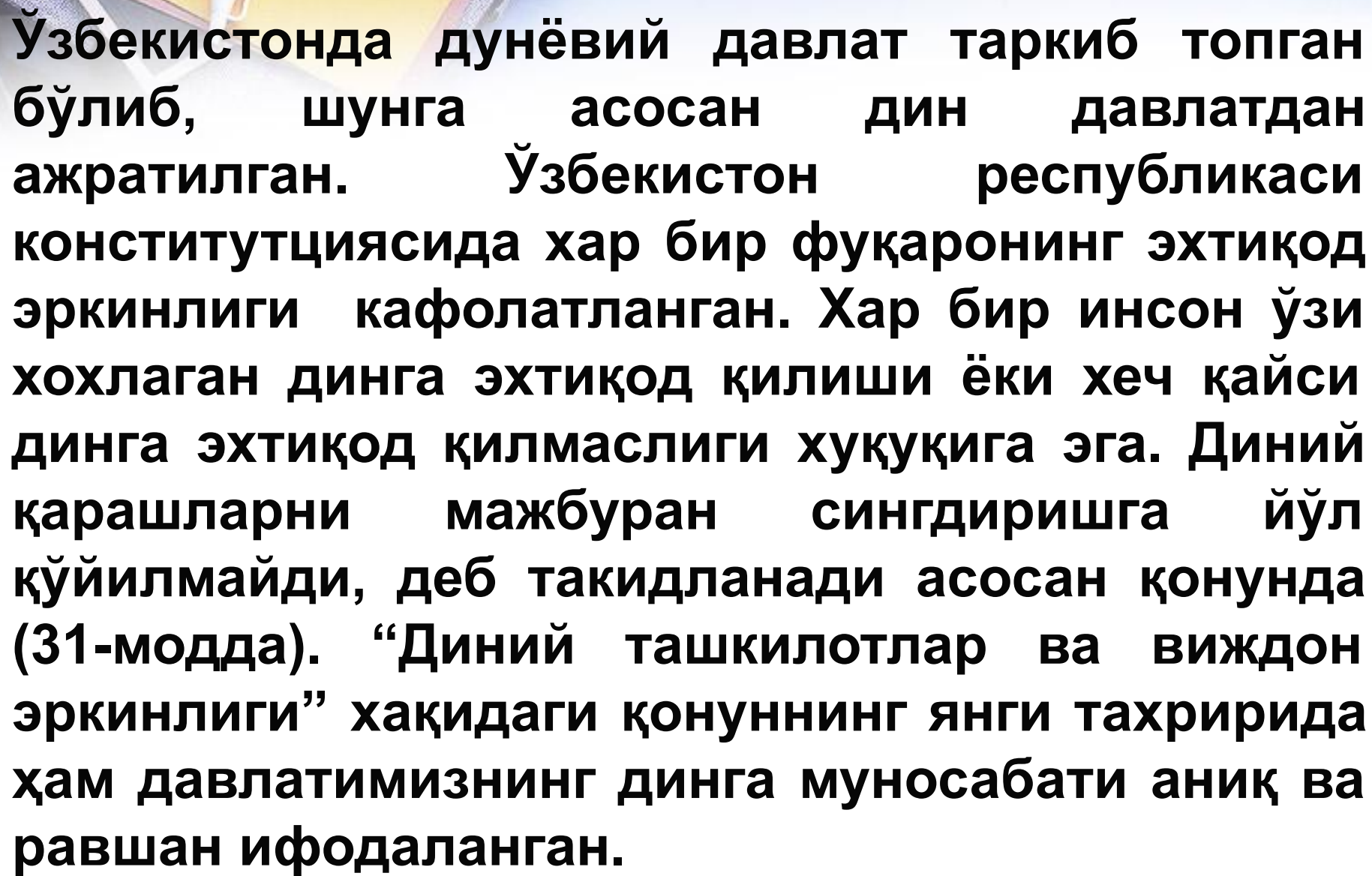
**ДИНШУНОСЛИК КУРСИНИНГ
ПРЕДМЕТИ, МАҚСАДИ ВА
ВАЗИФАЛАРИ.
ХОЛМИРЗАЕВ НОДИРЖОН
НИЗОМЖОНОВИЧ**

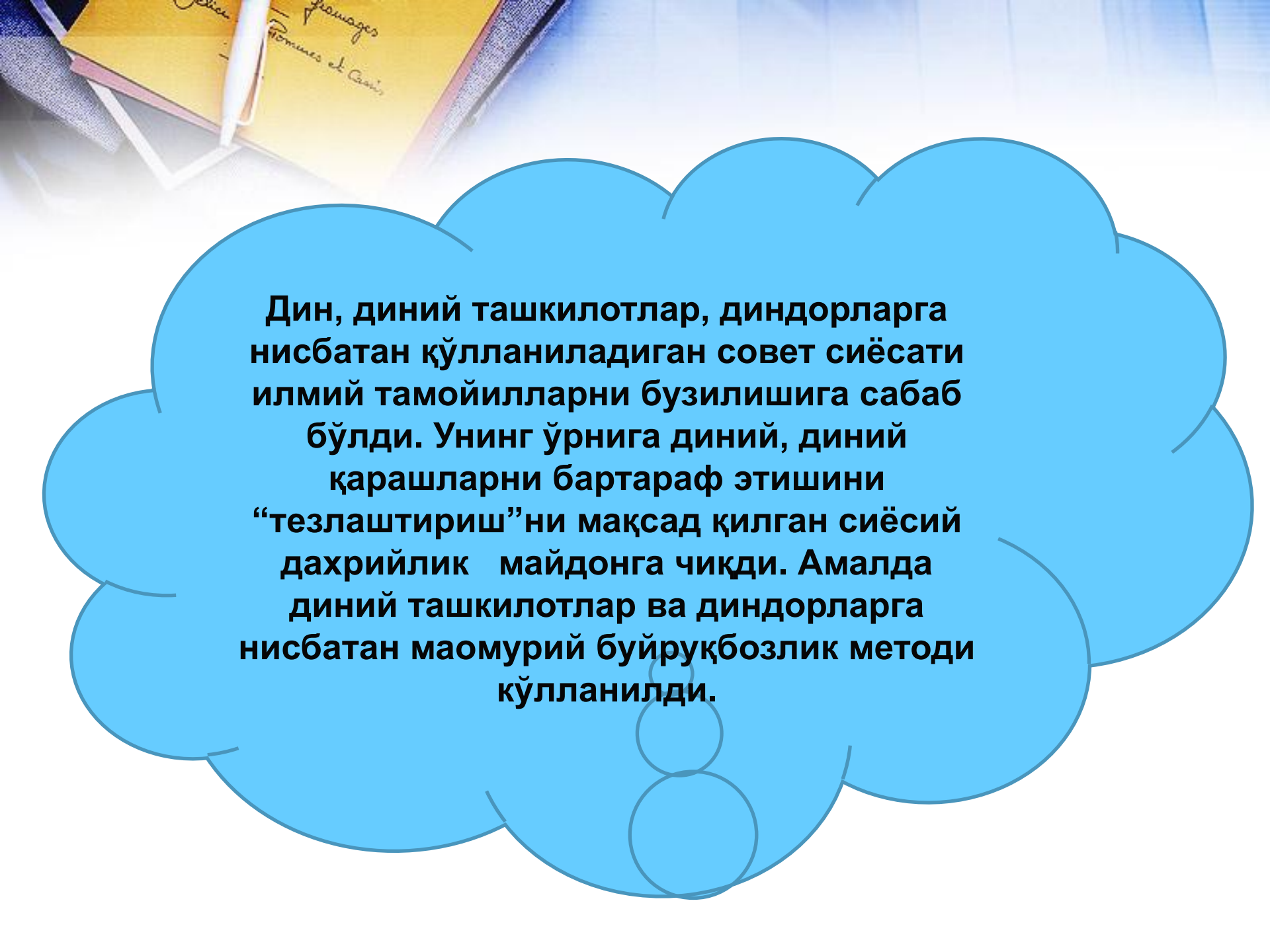

РЕЖА:

1. Диншунослик курсининг ўқитишнинг зарурлиги.
2. Бу курснинг тахрифи, тавсифи мазмуни ва предмети.
3. Дин, унинг тахрифи,, тавсифи ва функциялари.

The background of the slide features a stack of books and a pen. The top book is yellow and has the word 'Lettres' written on it in cursive. Below it, another book is partially visible with the word 'Lettres' also written on it. A white pen is resting on the books. The overall background is a light blue gradient.

Ўзбекистонда дунёвий давлат таркиб топган бўлиб, шунга асосан дин давлатдан ажратилган. Ўзбекистон республикаси конституциясида ҳар бир фуқаронинг эҳтиқод эркинлиги кафолатланган. Ҳар бир инсон ўзи хоҳлаган динга эҳтиқод қилиши ёки ҳеч қайси динга эҳтиқод қилмаслиги ҳуқуқига эга. Диний қарашларни мажбуран сингдиришга йўл қўйилмайди, деб такидланади асосан қонунда (31-модда). “Диний ташкилотлар ва виждон эркинлиги” ҳақидаги қонуннинг янги таҳририда ҳам давлатимизнинг динга муносабати аниқ ва равшан ифодаланган.

Дин, диний ташкилотлар, диндорларга нисбатан қўлланиладиган совет сиёсати илмий таъомилларни бузилишига сабаб бўлди. Унинг ўрнига диний, диний қарашларни бартараф этишини “тезлаштириш”ни мақсад қилган сиёсий дахрийлик майдонга чиқди. Амалда диний ташкилотлар ва диндорларга нисбатан маомурий буйруқбозлик методи қўлланилди.

Президентимиз И.Каримовнинг “�збекистон ХХІ аср бўсағасида” китобида дунёвий жамият қуриш йўлидан бораётган мамлакатимизда давлатнинг дин билан муносабатлари мазмун ва мълхиятини белгиловчи асосий тамойиллар қаторига:

- - диндорларнинг диний туйғусини химоя қилиш;
- - диний эҳтиқодларни фуқароларни ёки улар уюшмаларининг хусусий иши деб тан олиш;
- диний қарашларга амал қилувчи фуқароларнинг ҳам, уларга амал қилмайдиган фуқароларнинг ҳам ҳуқуқларини тенг кафолатлаш ҳамда уларни таоқиб қилишга йўл қўймаслик;
- махнавий тикланиш, умуминсоний ахлоқий қадриятларни қарор топтириш ишида турли диний уюшмаларнинг имкониятларидан фойдаланиш учун улар билан мулоқот қилиш йўлларини излаш заруриятию диний бузғунчилик мақсадларида фойдаланишга йўл қўйиб бўлмаслигини эхтироф этиш киритилган.

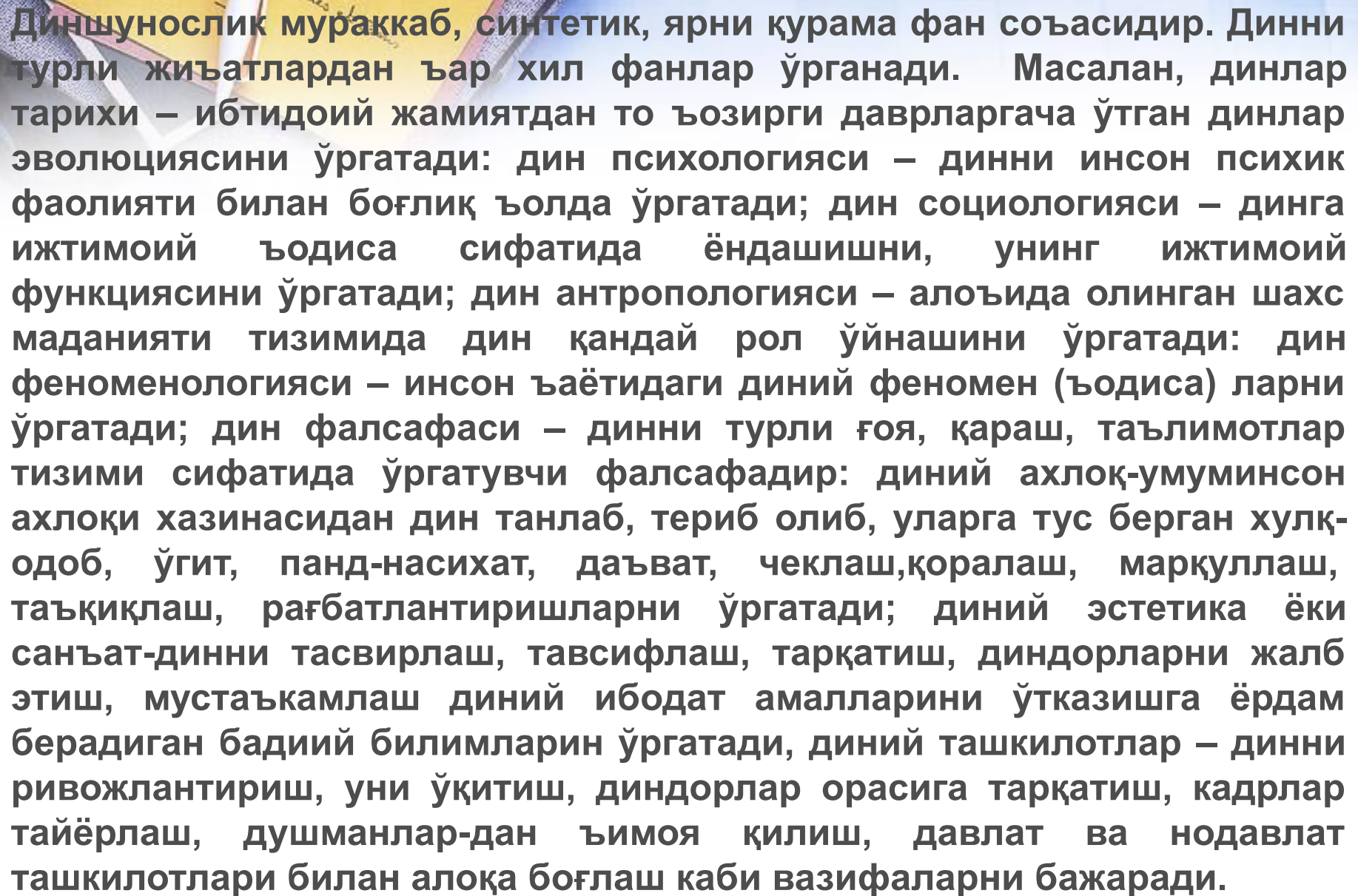
Диншуносликни тавсифи шундан иборатки, илохиётдан фарқли ўлароқ, у дин хақида фақат археология, этнография, тарих филология, фалсафа, психология каби фанлар берадиган илмий далиларга суянади уларнинг ўрганишни, тахлил қилишни, умумлаштиришни амлга оширади; объектив олам, - табиат, жамият, инсон, унинг хаёти хақидаги, табиатдан ташқаридаги кучлар тўғрисидаги фикрларни тан олмайди, рад этади, илохиёт эса буларни тан олади, инкор этмайди.

The background features a stack of books in the top-left corner, with a white pen resting on them. The books have yellow and blue covers, and some text is visible on the pages, including "Homages" and "Mottines et Ca...". The rest of the background is a light blue gradient with a subtle grid pattern.

“Диншунослик” диннинг нималигини, унинг вужудга келиши ва ривожланиши, у махнавиятнинг биринчи элементи эканлигини, улардаги дунёвий, реал билимлар ёшларни тарбиясида ҳам заррурлигини уқтиради; у табий, ижтимоий гуманитар фанларга суянади; муайян вазифаларни бажаради; унинг ўз предмети, яна ўрганадиган, ўргатадиган мавзулари бор.

“Диншунослик” курси ҳам “Фалсафа” предмети бажарадиган 5 та функциядан асосан 4 тасини , чунончи ижтимоий, гносеологик, дунёқарашлик, тарбиявий функцияларни бажаради. Методологик функцияни эса фақат фалсафа бажаради.

Диншунослик XIX аср ўрталарида Ғарбий Европада алоҳида фан тармоғи сифатида вужудга келган. Унинг асосчилари – Мюллер, Тайлор, Тиле, Соссе, Фрейзердир.

Диншунослик мураккаб, синтетик, ярни қурама фан соъасидир. Динни турли жиъатлардан тар хил фанлар ўрганади. Масалан, динлар тарихи – ибтидоий жамиятдан то ўзирги даврларгача ўтган динлар эволюциясини ўргатади: дин психологияси – динни инсон психик фаолияти билан боғлиқ ўлда ўргатади; дин социологияси – динга ижтимоий ўодиса сифатида ёндашишни, унинг ижтимоий функциясини ўргатади; дин антропологияси – алоъида олинган шахс маданияти тизимида дин қандай рол ўйнашини ўргатади: дин феноменологияси – инсон ўаётидаги диний феномен (ўодиса) ларни ўргатади; дин фалсафаси – динни турли ғоя, қараш, таълимотлар тизими сифатида ўргатувчи фалсафадир: диний ахлоқ-умуминсон ахлоқи хазинасидан дин танлаб, териб олиб, уларга тус берган хулқ-одоб, ўғит, панд-насихат, даъват, чеклаш, қоралаш, марқуллаш, таъқиқлаш, рағбатлантиришларни ўргатади; диний эстетика ёки санъат-динни тасвирлаш, тавсифлаш, тарқатиш, диндорларни жалб этиш, мустаъкамлаш диний ибодат амалларини ўтказишга ёрдам берадиган бадий билимларини ўргатади, диний ташкилотлар – динни ривожлантириш, уни ўқитиш, диндорлар орасига тарқатиш, кадрлар тайёрлаш, душманлар-дан ўимоя қилиш, давлат ва нодавлат ташкилотлари билан алоқа боғлаш каби вазифаларни бажаради.

(компенсаторлик),

бирлаштирувчи
лик

(интегратив),

тартибга

солувчилик,

назорат қилиб

турувчилик

(регулятив),

алоқа

боғловчилик

(коммуникатив),

тарбияловчили

қдан иборат.

Буларнинг

олдинги

турттаси

аноанавий

функциялардир

: бешинчиси

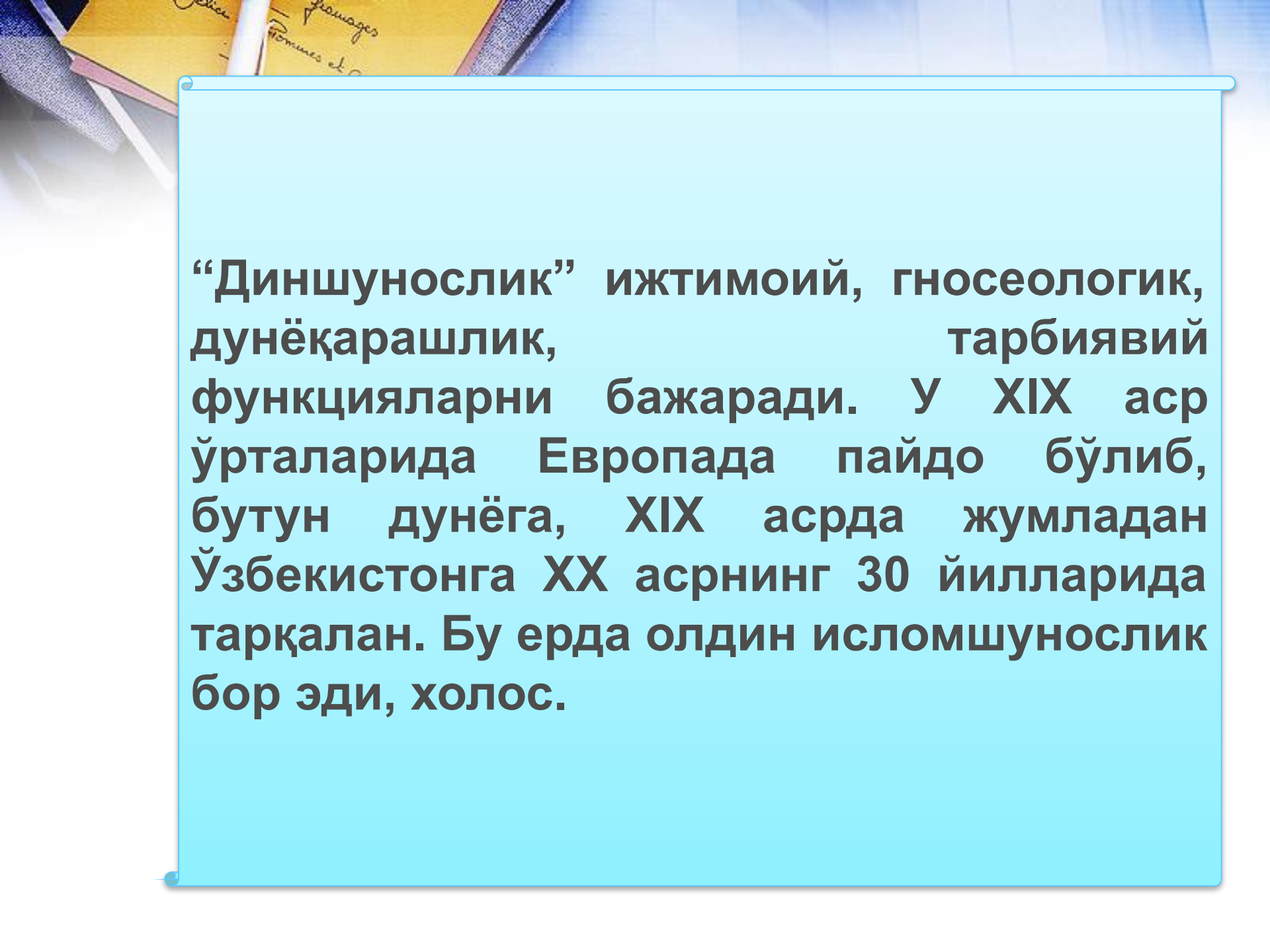
янги бўлиб, у

айниқса хозирги

замон исломига

хосдир: унинг

лидерлари

“Диншунослик” ижтимоий, гносеологик, дунёқарашлик, тарбиявий функцияларни бажаради. У XIX аср ўрталарида Европада пайдо бўлиб, бутун дунёга, XIX асрда жумладан Ўзбекистонга XX асрнинг 30 йилларида тарқалан. Бу ерда олдин исломшунослик бор эди, холос.

Динни турли жихатлардан хар хил фанлар ўрганади, ўргатади. Булар қаторига динлар тарихи, дин психологияси, дин социологияси, дин антропологияси, дин фалсафаси, диний ахлоқ, диний санрат ва хоказоларни ўргатади. Дин ўз ташкилотларига эга. Бу предмет, курсни ўрганиш ғоят мухим назарий ва амалий аҳамиятга эга.

DINLAR KLASSIFIKATSIYASI

